

NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2023

REKENINGKUNDE: VRAESTEL I
NASIENRIGLYNE

Tyd: 2 uur

200 punte

Hierdie nasienriglyne is opgestel vir gebruik deur eksaminators en hulpeksaminators van wie verwag word om almal 'n standaardiseringsvergadering by te woon om te verseker dat die riglyne konsekwent vertolk en toegepas word by die nasien van kandidate se skrifte.

Die IEB sal geen bespreking of korrespondensie oor enige nasienriglyne voer nie. Ons erken dat daar verskillende standpunte oor sommige aangeleenthede van beklemtoning of detail in die riglyne kan wees. Ons erken ook dat daar sonder die voordeel van die bywoning van 'n standaardiseringsvergadering verskillende vertolkings van die toepassing van die nasienriglyne kan wees.

VRAAG 1 BATEBESTUUR EN BTW**(31 minute)****Verwys na die inligting aangaande Patel Power.****Hierdie vraag bestaan uit drie dele: 1A, 1B en 1C.****VRAAG 1A VOORRAADSTELSELS****(16 minute)**

1.1 Bereken die geweege gemiddelde van een OKT-eenheid.

$$\frac{975\,000}{3\,000} + \frac{15\,600\,000}{48\,000} + \frac{0}{1\,500} + \frac{81\,500}{2\,000} - \frac{850\,000}{50\,500} = \frac{15\,806\,500}{50\,500}$$

R313 Rand / Eenhede

1.2 As deel van die finalisering van die versekeringseis:

1.2.1 Bepaal die **getal eenhede** wat gedurende die jaar gesteel is.

$$3\,000 + 48\,000 + 1\,500 - 2\,000 - 8\,200 = 42\,300 + x$$

$$= 150 \text{ eenhede eenhede}$$

1.2.2 'n Bybetaling van R1 200 is op elke eis betaalbaar. Bereken die randwaarde van die versekeringsuitbetaling.

$$313 \text{ uit 1.1.} \times 150 \text{ uit 1.2.1} = 46\,950$$
$$- 1\,200$$

R45 750

1.3 Voltooi die handelstaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2023.

Verkope (42 150 × 595)	25 079 250
Koste van verkope	(13 192 950) <small>hakies/op tel</small>
Beginvoorraad	975 000
Aankope (15 600 000 – 850 000 – 46 950 uit 1.2.2)	14 703 050
Vraggeld op aankope	81 500
Eindvoorraad (8 200 × 313 van 1.1)	(2 566 600)
Bruto wins	Moenie bereken nie

Berekeningspasie vir die aankopebedrag:

$$15\,600\,000 - (2\,000 \times 425) - 850\,000 - (313 \times 150) - 46\,950 = 14\,703\,050 \quad \text{uit 1.2.2}$$

VRAAG 1B**VASTE BATES****(10 minute)**

- 1.4 1.4.1 Bereken die volgende bedrae in die spasies wat hieronder voorsien word. Let asseblief daarop dat die finale bedrag korrek na die aantekening hieronder oorgedra moet word.

A. Drawaarde van die vervreemde bate (voertuig verkoop)

$$250\,000 + 38\,750 - 120\,000 = 168\,750$$

$$250\,000 - 168\,750 \text{ sien bo} = 81\,250 \text{ kos} - \text{Op W}$$

Aanvaar bateverkope-grootboekrekening

B. Opgehoopte waardevermindering op 1 Maart 2022

$$1\,063\,500 + 168\,750 \text{ uit A} - 287\,250 = 945\,000$$

Aanvaar opgehoopte waardevermindering op voertuie-grootboekrekening

Accept:

$$846\,500 + (287\,250 + 81\,250) - (360\,000 + 1\,800\,000) = 945\,000$$

C. Kosprys aan die einde van die jaar

$$1\,800\,000 + 360\,000 - 250\,000 = 1\,910\,000$$

Aanvaar voertuie-grootboekrekening

Aanvaar:

$$855\,000 + 360\,000 - (81\,250 + 287\,250) + 1\,063\,500 = 1\,910\,000$$

- 1.4.2 Voltooi die vastebate-aantekening soos dit in die finansiële state vir die jaar geëindig 28 Februarie 2023 sal verskyn.

Vul die bedrae in wat deur 'n asterisk (*) of die letter van die ooreenstemmende berekening hierbo aangedui word.

	Voertuie
Drawaarde op 1 Maart 2022	855 000 KP – OW
Kosprys	1 800 000
Opgehoopte waardevermindering	B (945 000) uit B
Beweging	Moenie bereken nie
Byvoegings	360 000
Verkope	A (81 250) uit A
Waardevermindering	(287 250)
Drawaarde op 28 Februarie 2023	846 500 KP – OW
Kosprys	C 1 910 000 uit C
Opgehoopte waardevermindering	(1 063 500)

VRAAG 1C**BTW****(5 minute)****BTW word teen 15% bereken**

- 1.5 Ontleed die transaksies en hul effek op die bedrag wat vir BTW aan SAID verskuldig is volgens die tabel hieronder.

	Berekening	BTW-bedrag	Effek op die bedrag aan SAID verskuldig
bv.		R34 500 kt	Toename
1	$8\,800 - 7\frac{1}{2}\% (660)$ $= 8\,140 \times 15/100$	1 221	Afname
2	$54\,625 \times 5/95 = 2\,875 \times 15/115$	375	Afname
3	$6\,095 \times 15/115$	795	Toename

VRAAG 2 MAATSKAPPY FINANSIËLE STATE**(37 minute)****Verwys na die inligting aangaande Mazibuko Oplossings Bpk.**

2.1 Ontleed die terugkoop van aandele deur die volgende te voltooi:

Rekening in die algemene grootboek wat gedebiteer moet word	Rekening in die algemene grootboek wat gekrediteer moet word	Bedrag
Gewone aandelekapitaal	Bank	1 087 500
Behoue inkomste	Bank	622 500

Berekening:

$$\frac{17\,875\,000}{2\,750\,000} + \frac{7\,500\,000}{750\,000} = \frac{25\,375\,000}{3\,500\,000}$$

$$= 7.25 \times 150\,000 = 1\,087\,500$$

$$= 7.25 - 4.15 = 11.40 \quad (1\,710\,000 / 150\,000)$$

$$1\,710\,000 - 1\,087\,500 \quad \text{from GAK} = 622\,500$$

BEREKENINGSPASIE

Indien jy hierdie spasie vir berekeninge wil gebruik, moet jy asseblief die besonderhede van die bedrag wat jy uitwerk duidelik benoem. Alle finale bedrae moet korrek na die finale vraag oorgedra word.

Handelsvoorraad	
$2.3 - 1.2 = 1.1 : 1 \quad (36\,500\,000) = 40\,150\,000 + 4\,500\,000 = 44\,650\,000 - 2\,125\,000 = 42\,525\,000$	
OF $83\,950\,000 - (36\,500\,000 \times 1.2 = 43\,800\,000) = 40\,150\,000$	
Getal aandele	
$2\,750\,000 + 750\,000 - 150\,000$	
$= 3\,350\,000$	

2.2 Voltooi die staat van omvattende inkomste (inkomstestaat) van Mazibuko Oplossings Bpk vir die jaar eindigende 28 Februarie 2023.

Verkope (78 650 000 – 393 250 – 9 500)	78 247 250
Koste van verkope (31 460 000)	(31 460 000) <small>hakie</small>
Bruto wins	46 787 250 <small>Verkope – KVV</small>
Bedryfsinkomste	Moenie bereken nie
Fooi-inkomste (1 140 000 + 4 000 + 6 000)	1 150 000
Korting ontvang	214 000
Huurinkomste (139 000 – 2 500)	136 500 <small>indien minus</small>
Voorsiening vir oninbare skuld-aansuiwering (617 750 – 529 215 <small>uit 2.3.2</small>)	88 535
Bedryfsuitgawes	Moenie bereken nie
Telefoon (132 600 + 12 500)	145 100
Versekering (96 450 – 8 250)	88 200
Bankkoste (27 500 + 2 500)	30 000
Oninbare skuld	150 725
Direkteursgelde	3 200 000
Reklame (231 000 + 21 250 of (85 000 [^] – 63 750 [^]) 85 000 × ¼	252 250
Waardevermindering	798 500
Ouditeursgelde	160 000
Salarisse en lone	29 700 000
Diverse uitgawes	Moenie bereken nie
Verbruiksgoedere (299 000 – 15 000 – 23 000)	261 000 <small>minus</small>
Verlies vanweë diefstal	15 000
Handelsvoorraadtekort	2 125 000
Bedryfswins	Moenie bereken nie
Rente-inkomste (351 200 + 12 600)	363 800
Netto wins voor rente-uitgawe	Moenie bereken nie
Rente-uitgawe	(1 012 500)
Netto wins voor belasting	10 800 000
Belasting vir die jaar (30% × 10 800 000)	(3 240 000) <small>hakie</small>
Netto wins na belasting	7 560 000 – belasting

2.3 Voltooi die volgende aantekeninge by die finansiële state soos op 28 Februarie 2023.

2.3.1 Voorraad

Handelsvoorraad <small>van berekenspanse</small>	42 525 000
Verbruiksgoedere voorhande	23 000
	Moenie bereken nie

2.3.2 Handels- en ander ontvangbare rekeninge

Netto handelsdebiteure	Moenie bereken nie
Debiteurekontrole (17 648 000 – 9 500 + 2 000) <small>Aanvaar + R6 000 in plaas van in opgelope inkomste</small>	17 640 500
Min: Voorsiening vir oninbare skuld	(529 215) <small>hakie</small>
Vooruitbetaalde uitgawe (8 250 (96 450 – 88 200) <small>versekering + 63 750 (85 000 × $\frac{3}{4}$)</small>	72 000
Opgelope inkomste <small>Aanvaar indien bygetel by debiteurekontrole</small>	6 000 <small>fooi ingesluit</small>
	Moenie bereken nie

2.3.3 Handels- en ander betaalbare bedrae

Handelskrediteure (48 420 000 + 2 000)	48 422 000
Vooruitontvange inkomste (4 000 – 4 000) + 2 500	2 500
Aandeelhouders vir dividende (0.3 × (2 750 000 + 750 000 – 150 000))	1 005 000
Opgelope uitgawes	12 500 <small>tele</small>
Paalement op korttermynlening (10 500 000 × $\frac{1}{7}$)	1 500 000
SAID (Inkomstebelasting) (–23 000 000 + 32 400 000 <small>inkomstestaat</small>)	940 000
	Moenie bereken nie

VRAAG 3 KONTANTVLOEISTATE**(29 minute)****Verwys na die inligting aangaande Fullerton Fresh Bpk.**

- 3.1 3.1.1 Bereken die volgende syfers vir aantekening 1 en dié rakende bedryfs-aktiwiteite.

Waardevermindering
$6\,950\,000 + 1\,350\,000 (1\,500\,000 - 10\%)$ $= 99\,000 - 7\,216\,000$ $= 985\,000$
Rente op lening
$5\,800\,000 + 29\,700\,000$ $- 20\,100\,000 - 13\,000\,000$ $= 2\,400\,000$ totaal
Belasting
$38\,000 + 2\,946\,000 - 32\,000 = 2\,952\,000$

- 3.1.2 Voltooi die verdelingsrekening vir die jaar geëindig 28 Februarie 2023. (Geen datums en folioverwysings word verlang nie.)

Verdelingsrekening			
Inkomstebelasting	2 946 000	Wins en verlies	9 820 000 netto wins* 3.1.3
Dividende op gewone aandele	1 271 500 balanseersyfer		
Behoue inkomste	5 602 500		
	9 820 000		9 820 000

*nettowinsberekening word in die aantekening nagesien maar kan hier bereken word

3.1.3 Voltooi Aantekening 1: Versoening tussen wins voor belasting en kontant uit bedrywighede gegenerer.

Netto wins voor belasting $(2\,946\,000 \times 100 / 30)$	9 820 000
Aansuiwerings vir:	3 385 000
Waardevermindering	985 000 uit 3.1.1
Rente-uitgawe	2 400 000 sien 3.1.1
Bedryfswins voor veranderinge in bedryfskapitaal	13 205 000 tel op
Veranderinge in bedryfskapitaal	(2 917 000) tel op / hakie
Afname in voorraad	78 000
Toename/*Afname in ontvangbare rekeninge <small>woorde verbind met hakegebruik</small> $(31\,200\,000 - 43\,800\,000) + (85\,000 - 60\,000)$	(12 575 000) <small>geen opgelope, uitgawes (90 - 115)</small>
*Toename/*Afname in betaalbare bedrae <small>woorde verbind met hakegebruik</small>	9 580 000
Kontant uit bedrywighede gegenerer	10 288 000

*Skrap wat nie van toepassing is nie of omkring die korrekte definisie van die beweging.

3.1.4 Voltooi die **kontantvloeï uit bedryfsaktiwiteite**-afdeling soos dit op die kontantvloeïstaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2023 sal verskyn.

Kontantvloeï uit bedryfsaktiwiteite	3 754 500 opgetel
Kontant uit bedrywighede gegenerer	10 288 000 <small>totaal uit 3.1.3</small>
Dividende betaal	1 181 500
? Belasting betaal <small>sien 3.1.1 vir puntetoekenning</small> $(38\,000 + 2\,946\,000 - 32\,000)$	2 952 000 <small>uit 3.1.1 belasting betaal</small>
? Rente betaal <small>sien 3.1.1 vir puntetoekenning</small> $(5\,800\,000 + 29\,700\,000 - 20\,100\,000 - 13\,000\,000)$	2 400 000 <small>uit 3.1.1 rente betaal</small>

3.2 Bereken die saldo van die **behoue inkomste** op 28 Februarie 2023.

$0,48 : 1$ $29\,700\,000 : = 61\,875\,000 - 46\,500\,000 = 15\,375\,000$ <small>geen buitelandse</small>

3.3 Bereken die eindsaldo van die kontant en kontantekwivalente op 28 Februarie 2023.

$1\,370\,000 + 36\,471\,000 - 1\,401\,000 + 3\,754\,500$ uit 3.1.4

40 194 500

VRAAG 4 VERVAARDIGING**(23 minute)****Verwys na die inligting aangaande Watson Watches.****4.1 Berekeninge**

Voltooi die nodige berekeninge in die spasie wat hieronder voorsien word. Indien jy hierdie spasie vir bykomende berekeninge wil gebruik, moet jy dit asseblief duidelik benoem.

Indirekte arbeid	
$173\,760 + 48\,000 = 221\,760 \times 100 / 66$ $= 336\,000 + 9\% (30\,240)$ $= 366\,240$	
Huuruitgawe	
$636\,480 = 7x + 6(x + 4\,680)$ $608\,400 = 13x$ $46\,800 = x$ $51\,480 = x + 4\,680 \quad \checkmark$	

4.2 Voltooi die volgende aantekeninge by die produksiekostestaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2023:

4.2.1 Grondstowwe

Beginsaldo	1 350 000
Aankope (4 455 000 – 200 000)	4 255 000
Vraggeld op aankope (145 000 – 1 750)	143 250
Invoerbelaasting	80 250
Eindsaldo	(2 190 000) <i>hakie</i>
Grondstowwe in die produksieproses gebruik	Moenie bereken nie

4.2.2 Fabrieksbokoste

Indirekte materiaal (160 000 + 930 000 – 250 000) × 85%	714 000
Indirekte arbeid	366 240 <i>van 4.1</i>
Huuruitgawe (636 480 – 51 480 <i>trek af</i>) × 400/900	260 000
Water en elektrisiteit (6 000 × 12 = 72 000 × 80%)	57 600
Versekering (70 200 × 50%)	35 100
Sekuriteit (104 500 + 9 500)	114 000
Produksieverkwisting	18 360
	Moenie bereken nie

4.3 Bereken die produksiekoste van klaarprodukte vir die jaar geëindig 28 Februarie 2023.

$$6\,320\,000 + x = 6\,550\,000 \text{ *kos* } [16\,375\,000 \times 100 / 250] + 7\,280\,000$$

$$= 7\,510\,000$$

4.4 Die eienaars is bekommerd oor die toename in alle voorraadvlakke.

4.4.1 Bereken die persentasie toename in die goedere-in-bewerking-saldo.

$$\frac{1\,042\,000 - 1\,275\,660}{1\,042\,000} \times 100$$
$$= 22.42\%$$

4.4.2 Verduidelik kortliks waarom die toename in goedere-in-bewerking beskou kan word as 'n **rede tot kommer**.

Fabriek hoop op – klaarprodukte word nie opgeruim nie –
ineenstorting van produksie

Totaal: 200 punte